

Základná škola s materskou školou, Ulica školská 474/5, 013 14 Kamenná Poruba

MANUÁL BUDÚCEHO PREDŠKOLÁKA

ŠKOLSKÁ ZRELOSŤ

Nástup dieťaťa do školy patrí medzi najvýznamnejšie udalosti v jeho živote. Jeho doterajší život sa radikálne zmení. Zmeny nastávajú nielen v zabehnutom životnom štýle ale aj v dennom režime. Hrová činnosť, ktorá bola v predškolskom období dominantnou, ustupuje do pozadia a do popredia sa dostáva činnosť učebná. Prichádzajú prvé vážne povinnosti.

Školská zrelosť sa chápe ako dosiahnutie takého stupňa vývinu dieťaťa (telesného, rozumového, emocionálneho a sociálneho), ktoré zabezpečí úspešne zvládať nároky školy. Dieťa by malo dosiahnuť takú zrelosť centrálnej nervovej sústavy, ktorá predstavuje odolnosť voči záťaži, schopnosť koncentrovať sa a emocionálnu stabilitu. U každého dieťaťa je obdobie vyspelosti veľmi individuálne.

Školská pripravenosť zahŕňa úroveň predškolskej prípravy z hľadiska schopností, vplyvu prostredia a výchovy. Pripravenosť ovplyvňuje u dieťaťa viacero faktorov. Medzi základné patria vnútorné a vonkajšie podmienky jeho vývoja. Vnútorná pripravenosť je podmienená vrodenými dispozíciami dieťaťa. Vonkajšou pripravenosťou sa rozumie záujem dieťaťa o školu, optimálne výchovné pôsobenie v rodine, vhodné podmienky a podnetné prostredie v materskej škole.

Pojem „školská spôsobilosť“ je termín, ktorý integruje v sebe vzájomne sa prepojené pojmy zrelosti a pripravenosti, aj keď rozlišuje medzi tými schopnosťami a zručnosťami, ktoré dieťa prirodzene získava počas procesu zrenia a tými, ktoré získava pedagogickou prípravou a nácvikom.

Dieťa nastupujúce do prvého ročníka by malo ovládať určitý okruh vedomostí, konkrétnych predstáv a niektorých pojmov. Významnú úlohu zohrávajú aj predpoklady k nadväzovaniu vzájomných vzťahov s inými deťmi. Dieťa si osvojuje návyky k spoločnej práci a hre, k vzájomnej pomoci. Dôležitou súčasťou pripravenosti je schopnosť dieťaťa zvládnuť a osvojiť si program Učebných osnov 1. ročníka ZŠ.

Do prvého ročníka základnej školy sa prijíma dieťa, ktoré dovŕšilo fyzický vek 6 rokov a dosiahlo školskú spôsobilosť – školskú zrelosť. Ide o kľúčové východiská pre úspešné zvládanie požiadaviek školy. Vo veku 6 – 7 rokov dochádza u dieťaťa k významným vývinovým zmenám, ktoré sú podmienené zrením aj učením.

Kritéria a znaky školskej zrelosti

SOCIÁLNA PRIPRAVENOSŤ

- zvládnuť odlúčenie od rodičov
- tešiť sa na školu
- prispôbiť sa novému prostrediu a osobám bez väčších problémov (neplakať, neskrývať sa za rodičov, neutekať z novej situácie)
- nadviazať kontakt s novými ľuďmi
- uznávať dospelú autoritu
- pracovať v triede (vydržať pri hre alebo inej činnosti 15-20 min, dokončiť začatú prácu alebo hru, nezačínať neustále niečo nové, neodbiehať od činnosti)
- pozdraviť, poprosiť, poďakovať
- vyjadriť svoje požiadavky, starosti
- v správaní by sa nemali prejavovať zlozvyky: cmúľanie prstov, ohrýzanie nechťov...

HRUBÁ MOTORIKA

- vie prekonať určitú vzdialenosť
- behať bez šmatlania
- skákať na jednej nohe a cez švihadlo
- preskočiť cez prekážku
- skákať z vyvýšenej plochy bez strachu
- hádzať a chytať loptu
- urobiť kotrmelec
- preliezať
- udržať rovnováhu
- vedieť jednoduchý rytmický pohyb (aj s riekankami, pesničkami).

JEMNÁ MOTORIKA A GRAFOMOTORIKA

- zvládať samostatne osobnú hygienu a samoobslužné stravovacie návyky
- správne sedieť pri stole
- správne držať písacie potreby, mať dostatočne uvoľnenú ruku
- kresliť pevné a neroztrasené línie
- nakresliť postavu so všetkými základnými znakmi – hlava (oči, nos, ústa, uši, vlasy), krk, trup, ruky (5 prstov), nohy - postava je anatomicky správne rozložená
- kresliť geometrické tvary, čiaru, slimáka, horný a spodný oblúčik, vlnovku a pod.
- správny úchop nožnic, vystrihnúť jednoduchý tvar podľa predkreslenej čiary
- vedieť obkresľovať, nalepovať, modelovať, maľovať, trhať a baliť
- navliekať koráliky
- zaviazať si šnúrky na topánkach

JAZYKOVÉ A KOMUNIKAČNÉ SCHOPNOSTI

- dostatočná slovná zásoba
- hovoriť čisto a zrozumiteľne
- plynulo prerozprávať udalosti, ktoré zažilo, alebo príbeh, ktorý počulo
- vedieť odpovedať na kladené otázky
- poznať: svoje celé meno, adresu, členov rodiny, dni v týždni, ročné obdobia
- pomenovať bežné zvieratá, rastliny, časti tela
- poznať naspamäť detskú pesničku alebo básničku

PREDČÍSELNÉ PREDSTAVY

- orientovať sa v priestore: vpredu, vzadu, hore, dole, vpravo, vľavo, pod, nad, pred, za, prvý, posledný
- poznať kvantifikátory: veľký, malý, väčší, menší
- vedieť základné odtiene farebného spektra - červená, zelená, žltá, modrá, čierna, hnedá, biela...
- poznať a pomenovať základné geometrické tvary: obdĺžnik, štvorec, kruh, trojuholník
- poznať číslice od jedna do desať a vedieť ich priradiť k počtu prvkov
- rozlúštiť ľahké matematické hádanky
- vedieť sa orientovať v čase (dnes, včera, zajtra, ráno, obed, večer, bude, bolo).

ZRAKOVÁ PERCEPCIA

- rozlišovať rovnaké a odlišné obrazce a to: vertikálne a horizontálne
- zraková pamäť (pexeso, čo sa zmenilo na obrázku, dokresli, čo chýba a pod.)
- zraková analýza a syntéza (rozložený obrázok, puzzle)

SLUCHOVÁ PERCEPCIA

- rozoznávať a lokalizovať zvuky
- vedieť povedať, aké písmeno je na začiatku slova, aké na konci,
- vytlieskať v slovách slabiky, určiť ich počet
- krátke slová vedieť rozložiť na hlásky (zem/ z-e-m, pes/p-e-s, les/l-e-s, dom/d-o-m...)
- rozlišovať dĺžku hlásky, jej tvrdosť a mäkkosť
- reprodukčná schopnosť (zopakovať rytmický motív)
- rečové predpoklady (primeraná výslovnosť slabík a hlások, napr. slama, strecha, ryba, drevo, čučoriedka, mačička, žubrienka, lastovička, lavica a i.)

Príprava na školu je cieľavedomý a dlhý proces. Je nevyhnutné venovať sa jej počas celého obdobia dochádzky dieťaťa do materskej školy a nie len posledný rok. V tejto práci je dôležitá súčinnosť medzi rodičmi a materskou školou. Rodičia by sa nemali spoliehať, že túto úlohu preberie materská škola. Veľký význam v tomto procese má práve rodina dieťaťa. Ak má dieťa dobré vzťahy v rodine, potom je schopné vytvoriť si aj dobré vzťahy s rovesníkmi a k učiteľovi. Nestačí, že dieťa je na školu zrelé. Je potrebné aby na ňu bolo aj pripravené. Ak máte pochybnosti o tom, či vaše dieťa zvládne požiadavky školy, bolo by vhodné poradiť sa s odborníkmi. Navštívte centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie. Psychológ pri psychologickom vyšetrení berie do úvahy aj genetické predpoklady, osobnú a rodinnú anamnézu, aktuálne schopnosti dieťaťa v rozumovej, sociálnej, citovej a pracovno – motivačnej oblasti. Psychológovia po realizácii psychologického vyšetrenia dávajú odporúčanie, či dieťa zaškoliť alebo mu dať odklad povinnej školskej dochádzky. Nerozhodujú o tom či dieťa nastúpi do školy alebo nie. Toto rozhodnutie musí urobiť rodič a je len na ňom, či odporúčania psychológa prijme alebo nie. Taktiež odklad školskej dochádzky môže navrhnúť samotný rodič, pedagóg alebo detský lekár.

Spracovala Mgr. Martina Jakubská